

VEŘEJNÉ FINANCE A STÁTNÍ ROZPOČET

Veřejné finance

Veřejné finance jsou peněžní vztahy,
uskutečňované na úrovni státu
(mezi veř.institucemi apod.)

Veřejné finance

Jsou tvořeny
soustavou veřejných rozpočtů

Soustava veřejných rozpočtů

- **1. Veřejné rozpočty podle územních celků**
(státní rozpočet, rozpočty krajů, rozpočety měst, obcí a rozpočtových organizací)
- **2. Státní fondy**
(fond kultury, pozemkový fond, fond ŽP,...)
- **3. Státní pojistné fondy**
(fond zdravotního pojištění)

Státní rozpočet

- bilance
- peněžní fond
- toková veličina
- plán
- zákon
- nástroj hospodářské politiky státu

SR jako bilance

- Má 2 strany: **příjmy a výdaje**.
- Příjmy i výdaje se rozdělují na: **běžné a mimořádné**.
- SR je tedy **běžný a mimořádný**.

SR jako bilance

Rozpočtové saldo

Rozpočtové saldo je
míra, do jaké jsou výdaje
kryty příjmy

SR podle rozpočtového salda

vyrovnaný (výdaje = příjmy)

přebytkový (výdaje > příjmy)

schodkový - deficitní (výdaje < příjmy)

SR jako peněžní fond

- Jedná se o **centralizovaný peněžní fond**.
- Příjmy z různých oblastí **přichází do jedné „pokladny“** a odtud se **čerpají podle potřeby do různých oblastí**

SR jako peněžní fond

SR jako toková veličina

Příjmy přichází do SR
postupně a postupně se
odtud čerpají výdaje

SR jako plán a zákon

- SR je **plán hospodaření státu**, který vychází jako **zákon**.
- **Návrh** podává MF, **schvaluje** vláda, parlament (poslanecká sněmovna, senát), podpisem prezidenta nabývá právní moci.
- Stanoví se na **1 kalendářní rok**.

Návrh MF

**Schválí
vláda**

**Schválí
parlament**

**podpis prezidenta =
nabytí právní moci**

Rozpočtové provizorium

Jedná se o **první návrh** ministerstva financí, podle kterého **stát hospodaří** v případě, že již běží nové rozpočtové období (kalendářní rok) a rozpočet stále **ještě nebyl schválen**.

SR jako nástroj fiskální politiky

- SR ovlivňuje hospodářství.
Jedná se o **fiskální hospodářskou politiku**.
- Např. snížení daně z příjmu PO - podpora podnikání

Funkce SR

- alokační
- redistribuční
- stabilizační

Alokační funkce SR

Stát financuje prostřednictvím výdajů ze SR ty oblasti, kde nepůsobí (nebo jen omezeně) soukromá sféra:
obrana, bezpečnost, školství, zdravotnictví, kultura

alokovat - umístit'ovat (prostředky)

Redistribuční funkce SR

Stát prostřednictvím SR **přerozděluje** prostředky:

a/ **přímo** - sociální dávky

b/ **nepřímo** - daně

Stabilizační funkce SR

SR jako nástroj hospodářské politiky se dá využít ke **stabilizaci ekonomiky** - např. snížením daní se zvýší poptávka.

Rozpočtové zásady

- 1. zásada **dlouhodobé vyrovnanosti** (např. po letech schodkových rozpočtů by měly následovat roky s přebytkovými rozpočty)
- 2. zásada **každoročního sestavování a schvalování**
- 3. zásada **reálnosti a pravdivosti** (kvalitní analýza, zkušenost a správný odhad)
- 4. zásada **úplnosti** (SR zahrnuje veškeré příjmy a výdaje)
- 5. zásada **jednotnosti** - centralizovaný peněžní fond
- 6. zásada **publicity** - veřejnost by měla být informována o SR

Příjmy SR podle dobrovolnosti

- 1. **fakultativní** - povinné (daně, clo)
- 2. **obligatorní** - dobrovolné (nákup st. dluhopisů)

Příjmy SR

Běžné

Nenávratné

Návratné

Mimořádné

Nenávratné

Návratné

Běžné příjmy SR

- **1. NENÁVRATNÉ:**

daně, cla, pronájem nemovitostí, sankce, pokuty, poplatky, dary a propadnutí majetku, pojistné na soc. zabezpečení

- **2. NÁVRATNÉ:**

krátkodobé úvěry, prodej pokladničních poukázek

Mimořádné (kapitálové) příjmy SR

- **1. NENÁVRATNÉ:**
prodej státního majetku
- **2. NÁVRATNÉ:**
prodej st. dluhopisů, dlouhodobé úvěry

Výdaje SR

- **dotace podnikům**
- **transferové platby (jednosměrné):** soc. dávky, nemocenská, mateřká, rekvalifikace)
- **transfery do zahraničí** - např. členské příspěvky do MMF...
- **veřejná spotřeba obyvatelstva** (školství, kultura, sport, zdravotnictví)
- **veřejná spotřeba státu** (obrana, bezpečnost, soudnictví, věda, výzkum, požární ochrana)
- **kapitálové (mimořádné) výdaje** - tunel Blanka, dálnice, metro, investie do ekologie
- **státní příspěvky** na penz. připojištění a stavební spoření

Rozpočtový deficit

- Výdaje jsou větší než příjmy.
- Dříve výjimečný jev, nyní obvyklý.

Příčiny rozpočtového deficitu

- hospodářský pokles
- úroky z veřejného dluhu
- snaha vlády oživit ekonomiku
- populismus

Financování rozpočtového deficitu

- prodej st. dluhopisů
- úvěry od bank
- úvěry od Evropské investiční banky, od MMF

Důsledky rozpočtového deficitu

- 1. z **dlouhodobého** hlediska - nárůst st. dluhu, nárůst úroků
- 2. z **krátkodobého** hlediska - oživení ekonomiky

Veřejný dluh

Jedná se o součet schodků +
dluhy pojišťoven, státních fondů
a místních rozpočtů